

deinde, quod qui invincibiliter ignorat, sive oblitiscitur votum principale, aut votum de pœna, ad eam non tenetur V. *Salm.* *ibid.* n. 175 et 177.

224. — Plura ultimò hīc pariter sunt notanda, et I. quod vota semper sint interpretanda juxta benigniorem partem. *Salm.* cap. 1. num. 148. cum *Laym.* *Caj.* et alis communiter. Notandum II. quod fractiones votorum sint ejusdem speciei: hinc, si quis, habens votum castitatis, fornicetur, potest seorsim fractionem voti confiteri. *Salm.* c. 2. n. 101. Sed quid, si quis voeat jejuniū ex speciali motivo temperantiae? *Val.* *Sanch.* *Bon.* etc. apud *Salm.* n. 102. probabiliter tenent, eum committere duo peccata jejuniū frangendo. Ita pariter conjugem videntem castitatem, ex motivo amoris erga castitatem, si petat debitum, dicunt committere duo peccata. Sed probabilius tenendum cum *Salm.* et *Caj.* *Trull.* *Suar.* et *Prad.* tales committere unum mortale contra votum, quia ex voto obligationem tantum fidelitatis erga Deum sibi imponunt, non aliam. Notandum III. quod, si quis voeat disjunctivē rem bonam, vel malam, aut vanam, aut impossibilem, votum nullum est. *Salm.* c. 1. n. 141. Si vero utraque pars est materia apta, illa, quæ eligitur, præstanta est, etiamsi post electionem altera pars pereat, seu impossibilis reddatur. E converso, si pereat una pars aut impossibilis redditur ante electionem, non teneris ad alteram, nisi tua culpa res pereat, aut fueris in mora eam tradendi, aut determinandi. Ita *Salm.* dict. n. 141 et 142. cum *Sanch.* *Pal.* *Mol.* etc.

Quæritur hīc, an unam partem jam electam possit vovens cum altera commutare? Negant probabiliter *Pal.* et *Sanch.* cum aliis, ap. *Salm.* de *Voto* c. 3. n. 107. Unde, si electa sit pars, cuius materia sit reservata, ut castitas, etc. requiritur dispensatio Papalis. Affirmant tamen *Leand.* et *Tamb.* cum pluribus apud ipsum, et non minus probabile merito vocant *Salmant.* *ibid.* Ratio, quia, non obstante electione facta, votum adhuc remanet disjunctivum nec per determinationem peractam vovens se privavit libertate alteram eligendi partem.

Qui vovet, se per mensem auditurum Sacrum, probabiliter non tenetur in Festis audire duo. Sicut probabile etiam est hoc, si imponatur à Confessario pro pœnitentia. *Salm.* c. 1. n. 136 cum *Pal.* *Tamb.* *Suar.* *Trull.* etc. *Sporer* de 2. *Præc.* c. 2. n. 96. ac *Croix de Pœnit.* n. 281.

Qui vovet, se recitaturum Rosarium, satisfacit recitando tertiam partem, quia communiter sic intelligitur. *Salm.* c. 1. n. 136. cum *Pal.* *Tamb.* *Prad.* etc. Et satisfacit recitando alternatum, quia tale votum obligat instar Officii Divini. *Salm.* ib. cum *Trull.* *Tamb.* *Dian.* *Leand.* etc. Et etiam satisfacit dividendo Decades, ib. cum *Sanch.* *Trull.* *Bon.* etc.

Qui vovet jejuniū se observaturum, potest comedere lacticinia, ut *Salm.* c. 1. n. 137. cum *Sanch.* et *Pal.* Si vovet jejuniū per mensem, non tenetur in Dominica; vel si vovet in vigilia alicuius Sancti, quæ veniat in Dominica, potest anticipare

jejuniū in Sabbatho, *ibid.* cum *Bonac.* *Trull.* *Dian.* etc. Si vovens jejuniū comedit carnes, non tenetur ad jejuniū: ad differentiam jejuniū præcepti ab Ecclesia, quæ duplice præcepto imponit et jejuniū et abstinentiam à carnibus, juxta *Salm.* ib. cum *Sanch.* *Azor.* *Sylv.* etc. et prout declaravit regnans Pontifex Bened. XIV. vide l. 4. n. 992. An vovens jejuniū singulis Sabbathis, teneatur ad votum, si in Sabbatho cadat Natalis Domini? Probabiliter negant *Molin.* *Azor.* *Fag.* *Dian.* *Rodr.* *Vill.* apud *Salm.* c. 1. n. 138; et probabilem vocant *Bon.* de *Voto* p. 6. n. 9. et *Tamb.* de *Voto* §. 6. n. 13. Nisi expresse intenderit adhuc eo die se velle obligare, quia tunc procul dubio tenetur. Affirmant tamen *Salm.* ut probabilius n. 139. cum *Suar.* *Sanch.* *Vasq.* Vide mox dicenda n. 226.

Si quis immemor voti, vel pœnitentiæ injunctæ, etc. præstet opus debitum, bene satisfacit voluntate generali, quam quisque censetur habere satisfaciendi prius obligationibus; ita *Sporer tract.* 1. de *Consc.* n. 50. *Sanch.* *Dec.* l. 1. c. 14. n. 15. *Less.* l. 2. c. 37. n. 11. *Laym.* l. 4. tract. 2. c. 11. n. 9. Si quis autem est certus de voto, sed habet probabilem rationem, quod illi satisficerit, dicunt plures AA. voventem ad nihil teneri. Sed huic opinioni jam diximus *tract. de Consc.* non esse adhærendum, quia obligatio voti certi sola probabili satisfactione nequaquam impletur

DUBIUM V.

Quot modis tollatur obligatio Voti.

225. Tollitur obligatio voti. 1. Per materiæ mutationem. 2. Per auctoritatem humanam. *Vide resolutiones.* — 226. An sit obligatio implendi votum, si superveniat circumstantia non prævisa? Quid vero de votis simplicibus castitatis et Religionis, et quid de solemnis? *Vide l. 4. n. 50.*

225. — « RESP. Dupliciter tolli potest, 1. Nullius auctoritate interveniente: idque vel materiæ mutatione; ut, si materia ante honesta fiat turpis, indifferens, vel impeditiva majoris boni, ratione novæ circumstantiæ, vel prohibitionis, vel fiat impossibilis absolutè aut moraliter, vel cessatione conditionis, à qua pendebat. 2. Interventu auctoritatis humanæ: idque tripliciter, irritatione, commutatione, vel dispensatione, de quibus in sequentibus dubiis. Est communis, *Sanch.* l. 4. c. 24. *Less.* 2. l. 2. c. 24. *Suar.* *Fill.* t. 26. c. 8.»

Unde resolves:

1. Etsi tua culpa materia facta sit impossibilis, inutilis, etc. tamen, postquam jam talis facta est, cessat obligatio, et sufficit pœnitere de culpa.

2. Si concurrat obligatio duorum votorum incompossibilium, implendum est id, quod est præstantius, et Deo gratius, et alterum cessat. Quod si vero utrumque sit æquale, aut nescias,

» utrum sit melius, implendum est quod prius vovisti, et ruit posterius; si et hoc nescis, libera est electio. V. Trull. l. 2. c. 2. d. 9.
» 3. Si materia voti fiat impossibilis quoad partem tantum,
» tunc, si commodè talis materia dividi non potest, aut non solet,
» ad nihilum teneris: verb. grat. vovisti, te ædificaturum tem-

» plum, si totum non potes, non teneris ad partem.

» 4. Si vero dividi commodè potest, et solet, manet obligatio ad
» illam partem, quæ impleri potest, ut v. gr. 1. Qui non potest
» jejunare tota hebdomada, potest autem aliquot diebus, ad hoc
» tenetur. 2. Qui matrimonium contraxit, et consummavit post
» votum castitatis, tenetur non petere debitum: cum catenus
» votum adhuc sit possibile (reddere enim debet). Vide Bon.
» p. 7. §. 1.

» 5. Quod si votum dividi quidem possit, sed unum in eo sit
» principale, reliqua vero accessoria tantum, non per se seorsim
» intenta, sed dependenter à priori tanquam illius appendices,
» et modi; tunc, si principale fiat impossibile, ruit etiam obli-
» gatio accessoriæ, non autem contra: ut v. gr. vovisti peregrina-
» nationem Romam in cilicio, et ibi certi aliquid offerre; si
» peregrinatio impossibilis fiat, non teneris cilicum ferre, nec
» oblationem mittere. Vide Sanch. l. 4. c. 10. Bon. d. 4. c. 2.
» p. 4. §. 4. Trull. l. 2. c. 1. n. 10. »

226. — Hic quæritur, an sit obligatio implendi votum, si notabilis circumstantia superveniat, qua prævisa, quis votum non emisisset? Est communis sententia apud Salm. in tract. de Juram. c. 3. n. 20. cum Sanch. Pal. Trull. etc. (vide dicta n. 187. v. Sed dubium), quod in omni promissione, prout est etiam votum, mutatio materiæ de se notabilis, obligationem auferit. Ratio, quia per mutationem res fit diversa ab ea, quæ est promissa. Sed quid, si nova circumstantia accidat non prævisa, puta, si quis vovisset jejunare omnibus feriis sexis, an teneretur ad jejunium in die Nativitatis Christi Domini, quem diem exclusisset, si prævidisset? Affirmant Salm. de 3. Præc. c. 2. n. 104. cum Nao. Vasq. Sylo. aliisque cum Sanch. Dec. l. 4. c. 11. n. 61. (Sed notandum, quod Sanchez hoc loco loquitur de præciso casu jejunii, quia censet circumstantiam Festi non efficere notabilem mutationem: Verum circa nostrum quæsitum oppositam tenet sententiam, ut infra). Ratio, ut dicunt, quia ad eximendum voventem ab obligatione voti, non est attendendum ad id, quod ipse promisisset, si meminisset, sed potius ad id, quod actu promisit. Et probant ex c. Explicari de Obs. Jejun. ubi Honorius III dixit: « Qui nec voto, nec regulari observantiae sunt » adstricti, in feria sexta, si festum Nativitatis Dominicæ die » ipso venire contigerit, carnis propter festi excellentiam vesci » possunt secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis. » Negant vero teneri ad votum Molin. tom. 2. de Just. disp. 272. Azor. 8. s. 1. l. 11. c. 2. q. 3. item Fagund. Dian. et alii apud Salm. loc. cit. de 3. Præc. n. 103. loquendo de prædicto casu jejunii (de quo vide etiam dicta n. 224. circa fin.); et loquendo generice de

omni nova circumstantia notabili superveniente, tenent S. Anton. Nao. Sylo. Henr. etc. in tract. ut supra de Juram. c. 3. n. 21. Et hanc sententiam expressè tenet D. Th. in 4. dist. 38. q. 1. art. 3. ad 1. ubi sic docet: « Id liberare à voti vel juramenti obliga- » tione, quod, si à principio notum fuisset, ea fieri impediret. » Ratio, quia tunc intentio se obligandi vel deficit, vel sic inter- » pretatur. Et huic sententiæ dicunt ibid. Salm. n. 22. non posse » denegari probabilitatem; Imò ipsimet Salm. c. 1. n. 152. censem » illam esse notabilem mutationem, quæ, si à principio fuisset cognita, quis non se obligasset. Haec secunda sententia mihi vide- » tur non minus probabilis, imò forte probabilior, quam prima. Ratio generalis, quia, superveniente circumstantia non prævisa, » qua votum onerosius redditur, materia voti fit diversa à pro- » missa. Et sic respondeatur ad rationem oppositam, quia vovens teneretur ad plus, quam promisit. Respondeatur autem ad defi- » nitionem Honorii III ut supra, quod ibi Pontifex non explicat, an circumstantia diei Nativitatis Domini fuerit vel non prævisa, » quare textus explicari potest (sicut intelligit Azorius l. c.) de » iis, qui expresse vovent servare jejunium etiam die Natalis J. C., » quo casu certè tenentur ad votum, ut diximus supra n. 224. » circa fin.

DUBIUM VI.

DE VOTI IRRITATIONE.

ARTICULUS I.

An, et quomodo tollatur obligatio Voti per directam irritationem?

227. Quis possit vota irritare? — 228. An liceat irritare vota sine causa? — 229. Quæ vota filiorum possint irritare Pater, Avis, Tutor, etc. — 230. Quæ possit irritare Mater? — 231. An vota subditorum valeant, donec irritentur? — 232. Quid, si quis per errorem astimabatur Pater, Maritus, etc.? — 233. Quis possit irritare vota Religiosorum, et Monialium? An Abbatissa? — 234. An vir possit irritare omnia vota uxoris? — 235. An uxor vota viri? — 236. Quid si mutuo consensu voveant castitatem? — 237. An Superior possit irritare vota facta ante subjectionem? Quid, si dubium sit, an sint emissæ ante vel post subjectionem? — 238. An autem vota, facta tempore subjectionis, possint post illud irritari? — 239. Quid, si Superior ea ratificaverit? — 240. Quæ vota servorum, aut famulorum possint à Domino irritari?

227. — « RESP. Cum non debeat violari cuiuscumque dominium ac quilibet dominus possit uti sua libertate, hinc, si potestati dominativæ alterius sit subjecta alicujus voluntas, potest is subditi istius orunia vota, qualiacumque sint, ad suum libitum, sine ulla causa validè irritare, directe: hoc est, potest velle, et pronuntiare, ut illa vota nulla sint, ita ut nullo etiam casu

» obligatio postea reviviscat (etsi peccent , si absque causa irri-
» tent , ut docent Less. l. 2. c. 40. n. 75. Nav. Suar. Fill.)
» Porro hoc jus provenit ex jure positivo , quo datur alicui legi-
» tima potestas dominativa in voluntatem alterius . Ita commu-
» ter DD. Vide Sanch. l. 4. c. 24. n. 30 et 31. * (Sed provenit
» etiam ex jure naturali , ut Salm. c. 3. n. 27. cum S. Thom. 2. 2.
» q. 185. art. 5.) *

228. — Quæritur , an liceat irritare vota sine causa ? Certum est pro valore irritationis nullam causam requiri : Et commune est , quod non sit mortale , ut Salm. de Vot. c. 3. n. 29. et Less. l. 2. c. 40. n. 69. cui videtur id certum , cum Palud. Sylo. et Aug. Dubium est , an sit veniale . Prima sententia affirmat cum Bus. Less. etc. quia dissonum est , superiorem sine causa uti hac potestate . Sed de se loquendo verius est , nullum esse peccatum , quia vota subditorum sub hac conditione consensu Superiorum emituntur , unde obedientia sufficit pro causa . Ita Salm. n. 30. cum S. Anton. Sylo. Cajet. Azor. Tambur. etc. Dixi de se loquendo , quia difficulter aliunde poterit excusari à veniali , vel quia facit actum otiosum , vel quia irrationaliter profectum alterius impedit , ut recte ait Less. loc. cit. n. 70. Sufficit verò quævis causa rationaliter ad excusandum à veniali , ut Elbel n. 254. ac alii . Et idem tenet Spor. de 2. Præc. n. 34. cum Sot. Val. Med. etc. communis non peccare graviter Superiorum , qui dederit permissivæ licentiam , et postea revocaverit : Imo probabile putat , ne veniale quidem esse , nisi promiserit , se non revocaturum . Valida est autem irritatio omnium votorum in genere , etiam futurorum , ac etiam renuente subdito . Salm. cum Pal. etc. n. 34 et 35.

Unde resolves :

229. — 1. Quis pater , et , in ejus defectu , avus paternus , tutor , imo etiam mater , non tantum , si tutrix sit , sed etiam in priorum defectu , et secundum quosdam , reliquis deficientibus , etiam magister , vel herus , ut Suar. Less. d. 10. n. 78. contra Sanch. potest directè irritare vota liberorum impuberum , ut colligitur ex c. Mulier. 32. q. 2. c. 1 et 22. q. 1. etc. Si quis de reg. Impubertas autem secundum jura finitur in masculis anno decimo quarto completo : in foeminiis , duodecimo completo , à die nativitatis computando , ut Sanch. loc. cit. Laym. t. 4. c. 7. n. 10. Bonac. disp. 4. q. 2. p. 6. §. 2. ”

Clarius singula explicanda . Pater , sive Avus paternus , in ejus defectu , potest irritare quæcumque impuberum vota , sive personalia , sive realia , adhuc castitatis et Religionis , etiamsi filius sit doli capax , et etiamsi votum sit de peculio castrensi , vel quasi , ut Salm. c. 3. n. 45. ex S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 9. cum Caj. et Sanch. Suar. Trull. Laym. Less. Pal. etc. ex c. 1. 20. q. 1 et 2. Et ratio est , ut ait Sanch. l. 4. c. 18. n. 5. quia in tali aetate deficit perfecta deliberatio ad tantam obligationem ; quare ad talem defectum natura prospexit , præbendo parentibus facultatem talia vota irritandi . In dubio autem , an votum sit emissum ante , vel

post pubertatem , adhuc potest Pater id irritare , quia prævalet eius potestas . Ita Sanch. Dian. Mich. cum Elbel n. 251. Qui recte idem ait dicendum in dubio , an filius post pubertatem votum ratificaverit . Filiorum autem puberum non possunt Parentes irritare vota personalia , putâ castitatis , frequentiæ Sacramentorum , etc. ; nisi præjudicent domesticæ gubernationi , prout vota longe abstinentiæ , peregrinationis , jejuniï incompatibilis cum modo familiæ , etc. Ita Salm. n. 46. cum S. Th. Less. Pal. Sylo. Tamb. Pal. etc. Bene autem possunt irritare (indirectè tamen , ut Busemb. cum Laym. Art. seq. 242.) vota realia puberum in minori aetate , quia in ea carent ipsi administratione bonorum . Salm. ib. 47. cum S. Thom. Sanch. Trull. etc. Excipe , si votum sit de peculio castrensi , vel quasi ; vel si filius exierit è patria potestate . Salm. n. 48. Item votum eundi Romam pro absolitione excommunicationis , ex c. Relatum de Sent. excomm. Facultatem autem , quam habet Pater erga filios legitimos , eamdem habet erga illegitimos , ut Sanch. l. 4. c. 35. n. 82. cum Pal. et Tamb. et est commune apud Salm. dict. c. 3. n. 33. infra . Notandum hic , quod dictum est de Patre , dici etiam de Tute respectu pupilli , et de Curatore respectu minoris . Et si sint plures Tutores , vel Curatores , quilibet eamdem potestem habet . Salm. c. 3. n. 49. cum Sacr. Sanch. Bon. Trul.

230. — Quæstio est , an mater possit irritare vota filiorum ? Si mater sit designata nutrix , aut curatrix , certè potest , quod tutores , et cæteri , ut supra , possunt . Sed quid , si non sit ut talis designata , et filius caret patre , vel ayo paterno ? Sanch. Suar. Pal. etc. apud Salm. c. 3. n. 50. putant , tunc filium esse sui juris : Sed oppositum dicunt esse probabile , scilicet , quod in eo casu incumbat matri esse curatricem , ut probabilius tenent Salm. ib. cum Tamb. Prad. Leand. quia rationalib[er]e est , ut mater , vel avia minori provideat ; et ideo bene potest eorum vota , ut curatrix , irritare .

Sed magis dubitatur , an mater , præsente patre , vel tutore , possit filiorum vota irritare ? Est duplex sententia probabilis . Prima negat , et dicit , quod , solum , deficiente patre , et tutore , possit mater irritare vota impuberum , et deficiente matre , idem possit avus , et avia ex parte matris . Ita Suar. Sanch. Tamb. Laym. Pal. Trull. Bon. etc. apud Salm. c. 4. n. 51. Secunda non minus probabilis , ut merito aint Salm. n. 52. (quam tenent Prad. et Philarch. ac Ronc. de Voto c. 5. q. R. 3.) asserit , matrem , etiam præsente patre , vel tutore , posse irritare vota omnia impuberum , etiam castitatis et Religionis ; et etiam vota personalia impuberum , quæ præjudicant gubernationi domi : non verò realia , quorum administratio pertinet ad patrem , vel curatorem . Ratio , quia talis potestas , licet non civiliter , naturaliter tamen etiam est in matre , cui filii tenentur obediare , etsi cum subordinatione ad patrem ; ita ut possit pater irritare vota filiorum , contradicente matre : sed non sic mater , contradictente patre : et probatur ex S. Th. Op. 17. c. 13. art. 10. qui parentibus indistinctè præbet facultatem irritandi vota filiorum .

251. — Quæritur ultra, an vota filiorum, et aliorum subditorum, velut Religiosorum, uxorum, etc. ut infra, donec irritentur, sint valida in iis, quæ Superiorum mandatis, aut jurisdictioni non præjudicant? Negat *Prima sententia*, et proinde ea non indigere dicit relaxatione, si sine consensu Superiorum sint emissæ; quia tales subditi carent usu voluntatis, cuius dominium est penes Superiorum. Ita *Val. Angel. March. Ruc. Rosell. et alii*, et probabilem vocant *Leand. Torres. et Peyr. ap. Salm. c. 1. n. 128*. Et sibi favere ajunt *S. Th. 2. 2. q. 88. art. 8. ad 5.* qui sic dicit: *Nulum votum Religiosi est firmum, nisi sit de consensu Praelati.* Et idem dicit de voto uxoris, etc. *Secunda tamen sententia* probabilior, quam omnino tenendam dicunt *Salm. ibid. n. 183. cum Caj. Nao. Tamb. Pal. Trull. Fill. Azor. Sanch. Suar. et aliis pluribus*, affirmat, valida esse talia vota, sive sint realia, sive personalia, nisi irritentur; quia subditi revera non carent voluntate, sed eam subjicere debent voluntati Superiorum, si contradicant. Et sic intelligendum est *S. Th.* qui loco citato nihil aliud docet, quam tale votum non esse *firmum*; quia, ut dicit *in resp. ad 1. et 4. In eorum voto intelligitur debita conditio, si suis Superioribus placuerit, vel non renitantur.* Quare sufficit, quod illi non renitantur, ut impleatur conditio voti, et votum sit *firmum*.

252. — Quæritur denique hic, utrum, si per errorem communem cum titulo, quis existimatetur *Praelatus*, *Maritus*, *Pater*, etc. sit valida votorum irritatio ab eis facta, sicut validi sunt actus jurisdictionis ex *I. Barbarius ff. de Offic. Prael.* Negant *Sanch. Bon. Trull. Pal. et alii apud Salm. c. 3. n. 71.* quia differt actus dominii ab actu jurisdictionis. Probabile tamen contrarium censem *Salm. ibid. cum Prado*, quia in his eadem ratio currit.

253. — « 2. Vota Religiosorum (quæcumque, etiam interna, ut *Salm. n. 27. cum Sot. Sanch. Laym. et Ronc. q. 2. quia Relig. transtulit in Praelatum totum suum velle et nolle.*) * (non tamen Novitiorum) * (Licet vota personalia Novitiorum suspendantur. Vide *Salm. c. 3. n. 42 et 43.*) *, etiam sub prædecessoribus emissæ, irritare possunt directe, præter Papam * (Papa omnia quidem potest directe irritare vota Religiosorum: et Episcopus Monialium subjectarum *Salm. n. 33.*) * Abbates, Guardiani, Priors, et Rectores * (etiamsi Praelati secundarii, absentibus primariis. *Salm. n. 40.*) *; ac probabiliter etiam Abbatissæ * (Cum *Salm. n. 41.*) *; ut habet *Suar. l. 7. de Voto, c. 7. n. 19. Regin. l. 18. n. 242. Fill. Bon. loc. cit. n. 79.* Excipitur tamen votum transeundi ad Religionem strictiorem. *V. Binsfeld. 3. p. Ench. c. 9. Less. n. 73. Sanch. c. 24. n. 3. Bon. l. 4.* * (Hoc votum nec Papa potest irritare. *Salm. c. 38.*) *

254. — 3. Idem potest, secundum *Sanch. l. 9. de Matr. d. 39. Maritus respectu votorum Uxor: licet probabilius id alii limitent ad ea vota, quæ Mariti juri præjudicant. *Laym. hic c. 7. Fill. tract. 26. c. 8. qu. 8. Less. d. 19. n. 83 et d. 15.* »*

Sed probabilior, saltem extrinsecè, videtur contraria sententia, quod vir possit directe omnia vota uxoris irritare, licet non præjudicent usui Matrimonii, vel prolixi educationi, vel gubernationi domesticæ (ut tantum concedunt DD. contrariæ sententiæ ap. *Salm. c. 3. n. 57.*) Et maximè probatur ex *Num. c. 30. v. 7 et 9.* ubi dicitur: « Si maritum habuerit, et voerit aliquid... (si vir) ... audiens statim contradixerit, et irritas fecerit pollicitationes ejus... propitius erit ei Dominus.» Quod non de solo voto abstinentiæ, sed de omni voto interpretantur *70 Interpretes: et S. Ambr. ap. Salm. n. 58.* sic dicit: « Evidenter tissime appetet, ita virum esse caput mulieris, ut nulla vota abstinentiæ, vel Religiose conversationis liceat sibi sine ejus licentia Deo offerre.» Pariter *S. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 8. ad 3. docet*, votum uxoris ita nullum esse sine consensu viri, sicut votum Religiosi sine consensu Praelati: « Nullum votum Religiosi (verba *S. Thom.*) est firmum, nisi sit de consensu Praelati, sicut nec votum puellæ existens in domo, nisi sit de consensu Patris; nec uxoris, nisi sit de consensu viri.» Et ratio est quia expedit valde ad pacem familiæ, ad mutuum amorem fovendum, quod uxor voluntatem totaliter à viro dependentem habeat, et sic impetus foeminarum retundantur. Ita *Sanch. de Matr. l. 9. D. 39. n. 4. cum Soto, Sa et Salm. l. c. cum Sanch. Prado, Lamb. Dian. Rodr. Fag. Vil. Ledesm. Leandr. Arag. etc. contra Sporer. de Voto c. 3. n. 27. cum Nav. Sylo. Az. etc. Sed etiam isti contrariam sententiam probabilissimam vocant ap. *Salm. ib.* Hinc vir potest irritare etiam vota castitatis, et Religionis uxoris, exequenda post mortem viri. *Salm. n. 59. cum Sot. Arag. Leand. Fag. etc. item Sanch. l. c. n. 16 et Disp. 40. n. 17. cum Pal. Led. et Vega*, contra *Naoar. Cajet. etc.**

255. — E converso notandum I. quod uxor nequeat irritare vota viri, nisi sibi præjudicent, ut votum longæ peregrinationis, magnæ abstinentiæ, vestiendi se habitu Eremitæ, et similia. *Salm. cum Bus. art. seq. n. 242. inf. 2.* Et etiam votum non petendi debitum, ut probabilius tenent *Sporer l. c. n. 28. cum Laym. Trull. Henr. Fag. etc. (contra Less. Sanch. Basil. etc.) ap. Salm. n. 56*, quia valde grave esset pudori uxoris cogi semper ad petendum. Talia vota docent DD. communiter esse irritanda: At potius videntur esse invalida, utpote de materia incepta, sicut sentiunt *Salm. ibid. n. 55.*

256. — Notandum II. quod si conjuges mutuo consensu voveant castitatem, aut Religionem se ingressuros, nequeunt vota invicem irritare; quia virtualiter utequer cedit juri suo. Est commune; ita *Salmantenses cum Sanchez, Suarez, etc. n. 56. et Bus. art. seq. n. 7.* qui bene addit, secus esse, si utequer independenter ab altero vovisset. Sed vide dicenda n. 239. v. Quid autem. Conjuges isti, si post tale votum, mutuo consensu emissum, revovent pactum, et coeant, licet non peccent contra castitatem, peccant tamen contra votum, nisi a gravissima causa excusentur. *Salm. n. 59. cum Suar. Pal. Bon. Sanch. etc.*

“ 4. Qui semel votum irritavit, si postea nolit, non ideo reva-
lidatur, ut vult *Sa*, Vid. *irritatio voti*. *(*Sic Salm. n. 70. cum
Soto, Sanch. Trull. contra aliquos.*) *

237. — “ 5. Nullus supradictorum potest directè irritare vota
emissa ante subjectionem, v. g. ante matrimonium: facta vero
intra tempus subjectionis, de re implenda post tempus subjec-
tionis, v. gr. in pubertate, vel post obitum mariti, possunt irri-
tare. *Bonac. l. cit.* *(*cum Salm. c. 3. n. 74. Val. Dian. Tamb.
etc. ac Sanch. de Matr. l. 9. D. 39. n. 16 cum Sot. etc. Vide
dicta n. 234.*) *

Non potest vir directè irritare vota, ab uxore emissa ante ma-
trimonium, sed bene potest illorum suspendere executionem,
quatenus præjudicant suæ potestati. *Salm. c. 3. n. 35. cum
Sanch. Val. Pal. Suar. etc.* Vota autem Religiosorum certum
est quod per professionem extinguantur, ut habetur ex c. *Scrip-
turas de Voto*. Vid. *Elbel n. 253. et Salm. ibid.*

“ 6. Votum, de quo dubium est utrum emiseris illud tempore
libertatis, an subjectionis, non posse irritare Superiorum, docet
Salas. t. 2. q. 21 et Caram. l. 3. c. 1. d. 1. Sed contrarium
tenent *Suar. Sanch. Bon. etc. cum Bard. l. 6. c. 1. §. 28.* ”

Quæritur igitur, utrum vir, vel Prælatus possit directè irri-
tare uxoris aut Religiosi vota, de quibus dubitatur, an sint emissa
ante vel post subjectionem? Affirmant *Sanch. Dic. l. 1. 4.
c. 32. n. 7. ex Suar.* (*cum aliis apud Busemb. ut supra.*) Ratio
quia, ut ait, possessio præsentis voluntatis subditi est certa, cum
certum sit, illam esse uxorem, vel hunc Religiosum; at excep-
tio quoad illa vota est dubia: quare, usquedem probetur exceptio,
scilicet quod vota sunt emissa ante subjectionem, prævalet
certa possessio Superioris. Sicut à pari conjux dubitans de valore
Matrimonii tenetur reddere debitum alteri petenti ob certam
suam possessionem, ut habetur ex c. *Dominus, de Sec. nuptiis.*
Ita *Sanch.* Sed pace tanti Doctoris oppositum sentio. Non dubito
(ut diximus n. 229.) quin Pater possit irritare vota filii, quando
dubium est an filius pertigerit, vel non, ad pubertatem, quia eo
casu possessione stat pro potestate Patris, ut diximus *dict. n. 229.*
Secus vero è converso dico tenendum hic, cum vota sint certa, et
possessio viri, vel Prælati sit dubia, eo quod dubitatur an vota
sint, vel non emissa tempore, quo jam incœperit subiectio. Dif-
fert autem paritas conjugis petentis debitum; nam ibi ille habet
certam possessionem super totum corpus conjugis dubitantis, et
ex possessione jus certum habet illo utendi. Aliter tamen est in
nostro casu, in quo vir, vel Prælatus non habet possessionem
totalem super voluntatem uxoris aut religiosi. Habet quidem
possessionem super voluntatem præsentem subditi, sed non
habet super præteritam. Et ideo prædicti non possunt directè
irritare vota, de quibus dubitatur, an sint de materia ipsis sub-
jecta. Possunt tamen directè juxta dicenda *Art. seq. n. 241.*

238. — “ 7. Vota facta tempore subjectionis, possunt adhuc
irritari post illud, v. g. quando filius jam est pubes. Quod

” verum est etsi in pubertate ratificasset, putans ex errore esse
firma: secus tamen, si infirma esse novisset, et independenter
à prioribus ratificasset, ut *Less. l. 2. c. 40. d. 19.* *(*Et Elbel
n. 252. cum Spor. Tamb.*) *

Et hæc est probabilior, scilicet, quod vota facta tempore sub-
jectionis, etiam post illud irritari possint à Patre, ut tenent con-
tra alios *Salm. c. 3. n. 73. cum Sanch. Suar. Trull. Cajet. Bonac.
Pal. etc.* Modò filius non confirmet votum in pubertate; et ut
facto divortio formaliter. Vide *Salm. n. 72.*

Vota tamen realia puberum nequit Pater irritare, postquam
ipsi emancipi sunt. *Salm. dict. n. 74.* Nec Prælatus vota Reli-
giosi, si iste non sit amplius illi subjectus: nec vir vota uxoris,
facto divortio formaliter. Vide *Salm. n. 72.*

239. — “ 8. Supradicti possunt revocare, ac directè irritare
vota, etsi semel ea ratificaverint, quia non privarunt se domi-
nio, et potestate sua. Vide *Suar. de voto l. 6. c. 6.* si tamen
id sine causa fiat, erit secundum quosdam peccatum mortale,
licet probabiliter id negent *Suar. loc. cit. c. 4. et Laym. hic.* ”

Quod validè possint Superiores irritare vota subditorum, ta-
metsi illa ratificaverint, videtur certum, quia ipsi, etiamsi velint,
nequeunt sibi admovere potestatem dominativam, quam in sub-
ditos habent. Ita communiter *Sanch. Dec. l. 4. c. 27. n. 9. Elbel
de Voto n. 259 et Salm. c. 3. num. 66. cum Cujet. Suar. Pal. Sayr.
Trull. Prado. etc.* Et hoc valet non tantum pro Patre respectu
fili, et Prælato respectu Religiosi: sed etiam pro Viro respectu
uxoris, ut valde probabiliter tenent *Sanch. de Matr. l. 9. D. 40.
n. 17. cum Sot. Ledesm. Arag. et Vega, item Tamb. Dec. l. 3.
c. 16. §. 3. n. 48. et Salm. l. c. ex n. 64. cum aliis cit. (contra
Elbel. n. 259. et Spor de 2. Preb. c. 3. n. 32. etc.) Ratio, quia
vir habet veram potestatem directam irritandi vota uxoris,
etiam castitatis et Religionis, ut dictum est n. 234.*

Certum contra est quod omnes præfati Superiores, si sine
justa causa irritant vota subditorum; postquam positive illa ap-
probaverint, peccent tam ipsi, quam subditi relaxationem pe-
tentis. (Dixi, si positivè approbaverint, nam secus esset, si tan-
tum permiserint subditos vorere, vel exequi rem voto promissam,
ut *Salm. ibid. n. 69. cum Sanch. et Pal.*) Sed dubitatur, an irri-
tando peccarent graviter, vel leviter? Adest duplex sententia pro-
babilis. Prima asserit, quod peccarent graviter ex *Num. c. 30.*
ubi de viro consentiente de uxoris voto, et postea irritante dici-
tur: *Portabit ipse iniuriam ejus.* Ratio, quia, posito suo con-
sensu, tenetur votum non impedire. Ita, *Salm. n. 67. cum Cajet.
Sanch. Laym. Ledesm. etc.* Secunda tamen sententia, fortè pro-
babilior, asserit quod peccarent leviter, secluso scandalo, aut
contemptu, quia Superior utitur jure suo, et irritando votum non
est causa violationis illius, cum subditus nec ipse tunc violat
votum. Ita cum *Busemb.* hic tenent *Suar. l. 6. c. 4. Bonac.
q. 7. §. 2. n. 29. Sotus, de Just. l. 7. q. 3. art. 1. Tambur. loc.*

cit. n. 37. et Trull. Pelliz. Dian. Peyr. ap. Salm. n. 67. Eamdemque tenent Sporer loc. cit. n. 34. cum Val. Med. et communiori. Verumtamen idem Sporer n. 32. et Less. lib. 2. c. 40. n. 95. ac Elbel n. 258. cum Laym. ab his excipiunt virum, qui suo positivo consensu votum uxoris approbasset, maximè si esset votum castitatis, quia tunc (ut dicunt) ipse jam cessit jure suo; unde nec valide irritare posset, et si irritaret, graviter peccaret. Sed hi AA. loquuntur juxta sententiam, quam ipsi tenent, scil. quod vir tantum ex potestate indirecta possit vota uxoris irritare. Aiunt enim in hoc differre Prælatum respectu Religiosi à Marito respectu uxoris, quia Prælatus, cum habeat potestatem directam irritandi, non potest juri suo renuntiare; potest tamen Maritus, ad quem spectat potestas tantum indirecta. Sed nos juxta prædictam sententiam relata dict. n. 234. dicimus cum S. Th. eamdem potestatem dominativam, quam habet Prælatus ad Religiosum, habere virum in uxorem; unde, sicut non potest Prælatus illam sibi adimere, ita nec vir respectu uxoris. Hinc satis probabiliter videtur opinari secundum supra dicta Tamb. l. c. n. 53. quod vir, sine causa irritans votum castitatis uxoris, etiam postquam positivè approbaverit, non peccet plus quam venialiter.

Quid autem, si conjuges mutuo consensu voverint castitatem? Certè vir eo casu remanet obstrictus suo voto, quod ab uxore non potest quidem irritari. Sic etiam ait Sanch. d. D. 40. n. 20. nec virum posse votum uxoris irritare, et eum sequuntur Salm. n. 59. et alii comm. At ego non invenio rationem certam, qua damnare possim Palacium et alios apud Sanch. l. c. n. 19. qui contradicunt; nam, si vir (prout concedit ipse Sanch. ut vidimus) potest valide irritare votum uxoris, ipso approbante, emissum, cur non poterit, arguit Palacius, si mutuo consensu ipse etiam castitatem voverit? Attamen, cum hæc opinio sit contra communem, et Tamburinus, huic difficultati involutus, dubium indecisum reliquerit; ita et ego sapientibus decernendum remitto.

“ 9. Prælatus potest irritare votum subditi à prædecessore » æquali, vel inferiore confirmatum, non tamen à Superiori. V. de his Bonac. loc. cit. §. 3. Laym. cap. 7. * (Et hoc valide, et licite, » Salm. cum Sanch. Pal. Suar. Tamb. etc.) ”

240. — Si loquamur de mancipiis, Dominus potest irritare quæcumque eorum vota realia, nisi illi aliquod de proprio habeant, et personalia, quæ Domino præjudicant, prout Religionis, longæ peregrinationis, etc. Non verò castitatis, vel moderatæ orationis, aut jejuni etc. Ita Salm. cap. 3. n. 62 et 63 cum aliis.

Vota autem famularum nequeunt ab heris irritari, sed tantum suspensi possunt pro tempore famulatūs, quatenus debitis obsequiis præjudicant. Salm. dict. n. 63. cum Sanch. Suar. Bon.

ARTICULUS II.

Quis vota indirectè possit irritare?

241. — « RESP. Si alicui non quidem voluntas voventis, sed voti materia sit subjecta, ita ut in hanc ius habeat, is tale votum potest irritare irritatione indirecta, hoc est ejus obligationem suspendere, in quantum suo juri præjudicatur; idque ex lege naturæ, docente, quod nemo possit alteri promittere aliquid in præjudicium tertii. S. Th. in 4. d. 38. Suar. Less. etc. ll. cc. » (V. N. III, p. 395.) Unde resolves:

242. — « 1. Sic irritare possunt, præter supra nominatos, Pater respectu filiorum puberum, quandiu manent in domo paterna, nec sunt emancipati: item tutor puberis, usque ad annum vigesimum quintum; in iis, quæ eorum potestati officiunt. Laym. cap. 7. * (Vide Art. 1. antec. n. 229. *)

“ 2. Item potest uxor respectu mariti, v. g. si is voverit longæ peregrinationem, habitare alibi, cubare seorsim, quæ derogant vitæ sociali, et usui dominii, quod habet in corpus mariti. Less. n. 83. Fill. n. 275. * (V. sup. Art. 1. n. 235.) *

“ 3. Item Dominus, et Domina respectu famularum, ut, si ii voverint jejunium, quo fierent inepti ad obsequia Domini: quale votum non est castitatis, vel brevis orationis. Less. n. 86.

“ 4. Item non tantum Pontifex respectu omnium fidelium, sed etiam Episcopi, et Principes respectu subditorum, quando materna illis præjudicat. Denique Superiores respectu novitiorum in iis, quæ impediunt novitiatū exercitia. Less. d. 13. n. 8.

“ 5. Non possunt irritari indirectè vota de re alias præcepta, v. gr. non furandi, quia nemini præjudicant. Item neque vota implenda tunc, quando materia voti non erit amplius subjecta: v. gr. vota servi implenda, cum erit liber, et conjugis, cum alter erit mortuus. * (Sed probabilius hoc negatur de viro quoad vota uxoris, ut supra Art. 1. Antec. n. 234.) *

“ 6. Potest quis etiam indirectè irritare vota longius ante facta, quæ sibi materia subjeceretur, v. gr. facia à conjugé longe ante matrimonium. * (Salm. cap. 3. n. 75. ut supra n. 237.) *

“ 7. Potest quis etiam vota à se vel antecessore concessa et confirmata indirectè irritare, ut patet ex articulo superiore. Excipe tamen, nisi suo jure cessisset, et hanc concessionem subditus acceptasset, ut v. gr. in voto castitatis mutuo mariti, et uxoris consensu facto. Secus tamen esset, si vel sola uxor, vel uterque independenter ab altero vovisset. * (Vide supra art. 1. n. 239.) *

“ 8. Vota, indirectè tantum irritata, reviviscunt, et obligant, quando alteri desinunt præjudicare. V. de his Bon. p. 7. Laym. c. 8. * (Vota autem directe semel irritata nunquam reviviscunt, ut Elbel. n. 266. cum Sanch. Val. et Fill.) *

DUBIUM VII.

Quid sit Commutatio Voti.

245. Quando possint commutari vota? — **244.** An possit quis commutare sibi votum in opus æquale? — **245.** An valeat commutatio in minus, sine justa causa? — **246.** Vide alia notanda. — **247.** An habens facultatem possit commutare in aliquantulum minus? — **248.** An, facta commutatione, possit vovens implere votum per primam promissionem? — **249.** An, facta impossibili re commutata, teneatur vovens implere primam? — **250.** An, qui immemor voti præstat opus promissum, à voto liberetur?

245. — *RESP.* Commutatio est substitutio alterius operis honesti loco ejus, quod voto promissum erat, sub eadem oblatione. Circa quam, ut licet fiat, traduntur hæc regulæ: *Prima*, ad commutationem voti requiritur auctoritas Ecclesiastica. *1.* Quando commutatio fit in paulo minus bonum: quod si nobiliter minus sit, dicetur dispensatio. *2.* Quando dubium est de æqualitate boni. (*Cum Salm. c. 3. n. 130.*) * *3.* Quando fit in bonum æquale: licet aliqui tunc putent sufficere auctoritatem propriam: hæc tamen sufficit ad commutationem in melius, quia in meliori minus continetur. (*Est commune cum Salm. n. 132. exceptis tamen votis reservatis.*) * *Voco autem melius, quod est tale in ordine ad utilitatem spiritualem voventis, et Deo gratius* (*cum Salm. n. 142.*) * *Tutior est commutatio in frequentiam Sacramentorum, Sanch. Tamb. Bardi, Bassius ap. Salm. loc. cit.*

244. — Quæritur, an votum possit propria auctoritate commutari in opus evidenter æquale? Adest duplex sententia. *Prima* probabilius negat ex *S. Thom. in 4. Dist. q. 1. art. 4. q. 4.* qui rationem profert: « Quia commutatio est quidam contractus, qui perfici nequit absque consensu ejus, qui vicem Dei gerit in terris, scilicet Prælati. » Deinde quia, supposita promissione, magis gratum censemur esse Deo, ut vovens fidelis sit ei præstando potius rem promissam, quam aliam æqualem. Ita *Sanch. in Dec. ibi*, licet antecedente *lib. 3. c. 19. n. 9. in fine*, et *lib. 4. c. 5. n. 28.* contrarium censuerit, se revocat tamen *lib. 4. cap. 49. n. 12 et 21. cum Caj. Covar. Sot. Azor. et Suar. Pal. Leand. Laym. Fill. Reg. etc. cum Salm. c. 3. n. 134.* Qua posita sententia, alii dicunt, talem commutationem esse tantum peccatum leve, ut *Sanch. Ledesm. Dian. Mendo et alii ap. Salm. n. 135.* quia, ut dicunt, esset infidelitas in re modica. Quare, si jani præstata sit materia commutata, sufficit, quod vovens suppleat aliquid. Et idem dicendum asserunt, si materia præstata fuerit minor promissa. Alii tamen sentiunt, esse peccatum grave, ut *Salmantenses cum Pal. Suar. Azor. Prad. etc.*, quia de tali commutatione, prout irrita, nulla ratio habenda est. De hoc vide *num. seq. 245.*

Secunda tamen sententia, quam satis probabilem vocant *Salm. ibid. n. 133.* et tenent *Elbel n. 304. Henr. Medin. Major. apud Sanch. loc. cit. item Tamb. Dec. lib. 3. c. ibid. §. 5. n. 14. cum Sa. Rodr. Bon. Fag. Dian. Villal.* et probabilem vocant *Suar. Arag. apud Sanch. et Trull. Less. etc. apud Salm. ibid.* affirmat, cuique licere commutare suum votum cum opere evidenter æquali. Ratio, quia præsumitur Deus æquè acceptare opus quoad substantiam æquale, ob benignitatem divinam, saltem ut hilarius ei oblatio præstetur; qua supposita præsumptione, ratio promissionis, ut supra, cessat. Doctrina autem, et ratio allata à *S. Th.* intelligenda est de opere minori; nam aliter, nec etiam valeret commutatio in evidenter melius, quam valere non dubitat communis sententia, etiamsi sit materia disparata, ut *Salm. cap. 3. numer. 132. cum Sanch. Azor. Val. Suarez. Laym. et aliis contra paucos*, et probatur *ex cap. Super his de Voto.* Conveniunt autem etiam primæ sententiæ *DD.* quod, si materia sit certò æqualis, et probabiliter, aut dubitanter sit melior, tunc propria auctoritate rectè fit commutatio. Ita *Salm. cap. 3. n. 134. in fine, cum Sanch. Suar. Pal. etc.* quia tunc materia semper est moraliter melior, ut *Salm. ibid. n. 144. in fine.* Sed his non obstantibus, puto, non recedendum à prima sententia, ratio enim allata à *S. Thoma* valde urget. Saltem ratio illa concludit pro opere æquali.

« Secunda regula. Ad commutationem voti in æquale requiri causa, licet minor quam ad dispensationem, quia dispensatio plane liberat ab obligatione voti, commutatio vero aliud subrogat. Unde, si fiat in melius, nulla causa requiritur; si in æquale cum auctoritate Superioris, sufficit major in illud propensio. » (*ut Salm. n. 145. cum Laym. Cajet. etc. vel minus periculum transgrediendi, ut Elbel. num. 306. cum Sanch. Pal. et Croix.*) * Si vero dubitetur, an sit æquale, sufficit notabilis molestia in implendo. Vide *Less. lib. 2. cap. 40.* »

245. — Quæritur, an, si commutatio fiat in minus sine justa causa, sit non solum illicita, sed etiam invalida? *Prima sententia* cum *Sanch. l. 4. cap. 51. n. 8. et Dian. Candid. etc. ap. Salm. cap. 3. n. 147. et Tamb. de Voto §. 5. n. 9.* dicit esse validam, modo suppleatur defectus, quia, si non esset major obligatio erga homines, quam supplendi, tanto magis erga Deum, quocum mitiùs agitur. Et hæc cohæret, cum secunda opinione, relata supra *n. 244.* *Secunda* vero sententia dicit esse invalidam, sicut invalidam esse dispensationem sine justa causa docet *S. Thom. 2. 2. quest. 88. art. 12.* Ratio, quia Prælatus nequit excedere facultatem, quam habet sibi à Deo delegatam, scilicet commutandi tantum cum causa justa. Ita *Salm. n. 148. cum Mar. Pal. Trull. etc.* Utraque est probabilis. In dubio autem, an causa commutacionis fuerit sufficiens, vel non, docet *D. Th. 2. 2. q. 88. art. 12. ad 2.* posse voventem acquiescere iudicio commutantis.

Unde resolves :

246. — « 1. Quamvis oratio absolutè sit melior jejunio, non licet tamen propria auctoritate hoc in illam commutare, quia hic et nunc potest jejunium esse Deo gratius, utpote utilius ad bonum spirituale hujus hominis. *Less. d. 16. Sanch. cap. 56.* » * (*Asserit Lohn. in instruct. etc. unam Confessionem, vel Communionem valere pro Rosario totius hebdomadæ. Sed huic generaliter loquendo, non acquiesco.*) *

« 2. Omnia vota personalia propria auctoritate commutari possunt in votum religionis : imò ipso jure omnia vota realia sic mutantur in professione. » (*Sic S. Th. apud Salm. cap. 3. n. 129.*) *

« 3. Qui habet votum religionis, non potest illud propria auctoritate commutare in susceptionem Episcopatūs; tum, quia hic non efficit hominem perfectorem, quām religio, licet perfectiorem esse supponat : tum, quia non constat, quòd illud hic et nunc sit Deo gratius; tum quia sic respondit Innocentius III, *ap. Bon. in secundum preceptum d. 4. q. 2. p. 7.* Idem docent *Less. lib. 2. cap. 4. d. 16. art. 103. Azor. Sanch. Laym. l. 4. t. 5. cap. 6. n. 15. Pal. d. 3. t. 16. n. 2. Fag. p. 6. t. 6. R. 62.*

« 4. Qui habet facultatem dispensandi, * (*etiam delegatam, ut verius Laym. Less. Pal. Suar. cum Salm. cap. 3. n. 81. contra Nao. Sanch. etc.*) * habet etiam commutandi; non tamen contra : quia commutatio est pars dispensationis; qui autem potest majus, etiam minus potest. Qui autem habet facultatem commutandi tantum, non potest mutare, nisi in æquale: quod moraliter, et non scrupulose aestimandum est, ut monet *Laym. cap. 8. In qua aestimatione, ait Cajet. non negligenda sunt concomitantia: v. gr. in voto peregrinationis habenda ratio non tantum laboris, sed etiam expensarum, quas fecisset. Suar. Less. Vide. Bon. p. 7. §. 3.* * (*Et c. Magna, de Voto.*) » *

247. — Quæritur, an, habens facultatem tantum commutandi, possit commutare in opus aliquantulum minus? *Prima sententia* (quam satis probabilem rectè vocant *Salm. cap. 3. n. 138.*) affirmat, modò excessus non sit notabilis. Ratio, quia, si potestas commutandi non esset talis, esset pluribus anxietatibus obnoxia, ideo inutilis, cùm difficultatum sit æqualitatem invenire in re subrogata. Deinde, quia, si probabile est, posse fieri commutationem auctoritate propria in æquale, probabile etiam esse debet, quòd, habens facultatem commutandi, possit commutare in aliquid minus; aliter talis potestas nihil operaretur. *Ita Sa, Bon. Trullench. Dian. Leand. Medin.* Et probabile vocat *Less. ap. Salmant. dict. n. 138. Secunda vero sententia* tenet, facienda esse commutationem in rem æqualem, æqualitate tamen morali, non mathematica, ita ut parva credatur esse differentia, et nullius excessus manifestè appearat. *Ita Salm. n. 139. cum Caj.*

Pal. Suar. etc. cum Bus. h̄c et Laym. Et sic sententia hæc revera cum prima conciliatur.

Notandum h̄c, quòd rectè potest opus personale commutari in reale, et è converso, et perpetuum in temporale. *Salm. cap. 3. n. 140. cum Less. Suar. Laym. Pal. etc.* Rectè autem *Elbel n. 308. in fin. cum Gob. et Tamb.* monet Confessarium, ut concetur talia opera voto substituere, quæ poenitenti videantur magis utilia et non nimis difficultia.

248. — « 5. Si is, cuius votum mutatum est, malit deinde implere primum, id potest: tum, quia id est melius, vel æquale, tum quia in ejus favorem factum est, cum tacita conditione si ei placuerit. *Less. n. 97. Sanch. Fill. n. 289.* »

Si votum commutatum est in minus, vel æquale, procul dubio potest adhuc eligi primum opus. Est commune *apud Salm. cap. 3. n. 167. cum Sanch. Pal. Suar. etc.* dubium est, si commutatio facta sit in melius cognitum, et acceptatum: *Tunc Suar. Fill. Regin. etc. ap. Salm. n. 68.* negant posse voventem redire ad primum. Sed probabilius id concedunt communiter *Less. lib. 2. cap. 40. n. 111. Sanch. lib. 4. cap. 35. n. 26. Elbel n. 318. et Salm. n. 169. cum Laym. Bon. Pal. Tamb. Dian. Trull. etc.* Quia commutatio fit in favorem voventis. Excipit *Sanch. cum Suar. n. 27.* si talis commutatio fieret consultò, et in majorem Dei cultum. At verius dicunt *Salm. n. 170. cum Pal. Præd. et Villal.* neque adhuc talem commutationem obligare saltem sub gravi, nisi fiat novum votum: quia quodcumque propositum non obligat, nisi interveniente promissione, et animo se obligandi, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1. ad 2.* Ex his omnibus infertur, quòd vovent, etsi redierit ad primum opus, potest tamen iterum redire ad secundum subrogatum. Et præterea, si pluries facta est commutatio in diversa opera, vovent potest elegere eorum quodcumque malit. *Salm. ibid. n. 169. in fine, et 171. cum Trull. Dian. et Vil.* Si quis tamen post acceptancem rei subrogatæ iterum voveal rem commutatam: tunc tenetur ad utramque præstandam si intendat se obligare novo vinculo voti. In dubio autem præsumi, quòd habuerit animum se obligandi novo voto, dicunt *Trull. et Bon.* At *Salm. n. 171.* putant etiam probabile esse oppositum, et sic eum teneri tantum ad rem commutatam. Et hoc mihi est probabilius, quia votum dubium non obligat, juxta dicta *lib. 1. n. 76.*

249. — « 6. Si voti legitimè à Superiore commutati materia, sive opus fiat impossibile, vel indifferens, non tenetur redire ad prius, quia obligatio extincta est. *Vid. Laym. Bon. ll. cc.* »

Facta voti commutatione, etiam si res subrogata fiat impossibilis culpa voventis, vel si ipse eam non impleverit, non tenetur ad primam; verbi gratia pro eleemosyna subrogatum est jejuniū tali die, si tunc jejunare non potuisti, vel noluisti, peccasti, sed non teneris ad eleemosynam, quia per commutationem prima obligatio extinguitur; ita *Sanch. lib. 4. cap. 56. n. 15. et Salm. cap. 3. n. 65. cum Laym. Pal. Trull. Suar. et Elbel. n. ac Sporer*

c. 5. n. 136. *cum communissima*. Hoc tamen non carrit, si commutatio fiat auctoritate propria, tunc enim, si non impletus secundum opus, implendum est primum; quia non extinguitur tunc prima obligatio, sed satisfit per impletionem superabundantem, vel saltem æquivalentem, ut supra; et hoc certum est, *Salm. n. 166. cum Tamb. Leand. etc.*

Ultimò, pro complemento hujus Dubii, quæritur 1. an, habens facultatem commutandi vota pro aliis, habeat etiam pro se? Resp. affirmativè, sicut de facultate dispensandi docent communiter *Sanch. de Matr. lib. 8. D. 3. n. 8 et 9. Dec. l. 4. c. 18. n. 42 et 45. Bonac. p. 7. §. 4. n. 31. Ita Salm. c. 3. n. 128. cum Tamb. Suar. Trull. Azor. Dian. Prad. Leand. Rodr. etc. et probant ex S. Thom. 2. 2. q. 18. art. 8. ubi docet, posse Prælatum secum dispensare. Quær. 2. An, qui immemor voti præstat opus promissum à voto, in posterum liberetur? Vide dicta n. 204. circa fin. et dicenda de *Rest. n. 700. Quæst. II. v. Limitant.**

DUBIUM VIII.

Quid si: Dispensatio, et quis possit dispensare in votis.

250. Quæ causa requiratur ad dispensandum? — 251. Quid, si dispensatio sit facta bona fide, sed sine causa? Quid, si dubium sit, an adfuerit causa? — 252. Quæ cause sufficiant ad dispensandum? — 253. An sufficiat imperfecta deliberatio, aut libertas? — 254. Vide alia notanda. — 255. An dispensari possit in voto facto in beneficium tertii? Et quid de voto, et juramento *perseverantiz*, quod præstatur in quibusdam Congregationibus? — 256. Qui possint dispensare? An Papa in votis solemnibus? An Episcopi in votis simplicibus? Qui possint facultatem dispensandi delegare? An habentes facultatem valeant dispensare cum seipsis? — 257. An Prælati Regulares possint dispensare in omnibus votis Religiosorum? An Novitiorum? An Sæcularium? — 258. De votis reservatis plura notabilia. — 259. An juramentum Castitatis, aut Religionis sit reservatum sicut votum? — 260. An, commutato voto reservato, materia subrogata etiam reservata sit? — 261. An etiam sint reservata vota Castitatis, et Religionis conditionalia, aut penalia? — 262. An cum peregrinis possit dispensari ab Episcopo loci in votis et legibus communibus? *Remissive ad lib. 1. n. 158.*

250. « RESP. 1. Dispensatio est absoluta obligationis voti con-
» donatio, nomine Dei facta. Ad hanc, ut valeat, justa causa
» requiritur: qualis v. gr. est 1. Bonum Ecclesiæ, vel commune
» Reip. * (et etiam Familiae; vel major projectus voventis.
» *Salm. cap. 3. n. 125. cum S. Th. Suar. Sanch. Et etiam in*
» *dubio: de hoc Palaus, et Suar. ibid.*) * 2. Notabilis difficultas
» in observatione voti. 3. Imperfectio actus, vel levitas, ac faci-
» litas, ex qua processit votum. *Suar. l. 4. c. c. 17. Fill. n. 260.*
» *Sanch. l. 4. c. 25. Vide Bon. p. 7. n. 47. Laym. c. 8. n. 5.*

» * (*Hinc monet Innoc. III, c. Magnæ, de Voto, tria atten-*
» *denda esse in dispensatione votorum. 1. Quid licet secundum*
» *æquitatem. 2. Quid licet secundum honestatem. 3. Quid*
» *expedit secundum utilitatem; ex quo ait Elbel n. 177. cum*
» *Spor. c. 3. n. 43. tum dispensandum in voto, quando illud verge-*
» *ret in ruinam, aut laqueum animæ ob perplexitatem; vel quando*
» *speratur major utilitas spiritualis.) ** »

251. — Quæritur hic, an valeat dispensatio, si bona fide cre-
datur adesse justa causa, quæ revera, non sit? *Prima sententia,*
(quam tenent *cum Busemb. (lib. 1. n. 3. ibid. in fin.) Sanch.*
Dec. lib. 4. cap. 48. n. 10. Less. l. 2. c. 40. n. 119. Salm. de Voto
r. 17. cap. 3. n. 119. cum Tamb. et Leand. ac tract. 11. de Leg.
cap. 5. n. 71. ubi citant etiam Laym. sed non bene, ut infra
videbimus) affirmat valere dispensationem; quia talis censenda
est Voluntas divina, ne conscientiæ anxietatibus vexentur, sed
permaneant firmæ determinationes Pastorum, prout necesse id
videtur ad rectum regimen Animarum. *Secunda* verò sententia,
quam tenet *Pal. de voto tract. 15. D. 2. p. 9. n. 4. cum Basilio*
et Salas, contradicit: Et hanc sequimur, si postea certum com-
periatur, non adfuisse causam, vel non sufficientem; primæ
enim sententiæ, licet à tantis AA. defensæ, obstat tamen prin-
cipium certum, quod in Lege Superioris invalidè dispensat In-
terior sine sufficienti causa. Secus autem dicendum puto, si du-
biu sit, an adfuerit causa, vel an sufficiens: tum quia in du-
bio tunc stat pro valore dispensationis; tum quia in eo casu
urget ratio primæ sententiæ, nempe, quod esset res nimis scrupu-
litis obnoxia, si homines post obtentam dispensationem inqui-
rere tenerentur de ejus valore; et cum hoc frequenter accideret,
bene tunc præsumitur Deus ratam habere dispensationem illam
ad conscientias pacandas, et ad rectam gubernationem. Ubi au-
tem certè detegitur nullitas cause, recte ait *Pal.* quod minimè
præsumitur Deus favere velle errori manifesto (quidquid dicat
Diana p. 1. tract. 10. R. 33.) Et sic revera loquitur *Laym.*
tract. 4. de Leg. cap. 22. n. 12. ubi dicit, posse dispensatum bene
acquiescere dispensationi, donec veritas non appareat in contra-
rium, citans Sot. Nav. Suar. etc. Et consentit nobis *Palaus*,
qui ait, casu quo causa est dubia, legitima præsumitur dispen-
satio. *Vid. lib. 1. n. 182.* Valde autem probabile est cum *Salm.*
de Legib. cap. 5. ex num. 75. validam esse dispensationem,
etiam mala fide à dispensante ipsa fuerit impertita, si revera
adesset justa causa, ut diximus *lib. 1. de Legib. n. 181.*

252. — Sufficit autem, pro causa ad dispensandum, periculum
transgressionis ob indispositionem particularem voventis, vel ob
communem fragilitatem hominum. Sufficit etiam magna diffi-
cultas in executione, non solum, si non fuit prævisa, ut dicunt
Sanch. Pal. Suar. sed etiam, si prævisa fuerit, ut censem *Salm.*
c. 3. n. 124. cum Leand. et Tamb. Tum, quia tunc etiam adest
periculum transgressionis; tum, quia res multò difficilior ap-
prehenditur dum instat executio, quam dum deliberatur. *Et*